

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-1654

31.05.2019

Голові Національної поліції України

КНЯЗЬВУ С.М.

Шановний Сергію Миколайовичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народних депутатів України Геращенко І. В. та Іонової М. М., оголошений на засіданні Верховної Ради України 31 травня 2019 року, для розгляду і надання відповіді авторам запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 4 арк. у 1 прим.

З повагою

А. ПАРУБІЙ

1654

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

№ 972"29" травня 2019

Голові Національної
поліції України
КНЯЗЬВУ С.М.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо реагування органів Нацполіції на факти
поширення та публічного використання символіки
комуністичного тоталітарного режиму, увічнення
пам'яті його представників та притягнення
до відповідальності винних осіб*

Шановний Сергію Миколайовичу!

До нас як народних депутатів України почастишали звернення представників громадськості, громадських активістів з різних регіонів України стосовно випадків свідомого ігнорування місцевою владою вимог Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», а також щодо невжиття нею передбачених законодавством заходів з реалізації приписів цього Закону.

Зокрема, статтею 3 цього Закону пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв комуністичного тоталітарного режиму, націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режиму та заборонена законом.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 1 зазначеного Закону пропаганда комуністичного тоталітарного режиму — це публічне заперечення, зокрема через засоби масової інформації, злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років в Україні, поширення інформації, спрямованої на виправдання злочинного характеру комуністичного тоталітарного режиму, діяльності радянських органів державної безпеки, встановлення радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідування учасників боротьби за незалежність України у XX столітті, виготовлення

та/або поширення, а також публічне використання продукції, що містить символіку комуністичного тоталітарного режиму.

Згідно зі статтею 4 згаданого Закону виготовлення, поширення, а також публічне використання символіки комуністичного тоталітарного режиму заборонено.

Водночас, відповідно до статті 436¹ Кримінального кодексу України поширення, а також публічне використання символіки комуністичного тоталітарного режиму карається обмеженням волі на строк до 5 років або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією майна або без такої. Ті самі дії, вчинені особою, яка є представником влади, або вчинені повторно, або організованою групою, караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з конфіскацією майна або без такої.

Натомість, згідно зі статтею 3 Закону України «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» об'єктам топоніміки можуть бути присвоєні імена осіб, які внесли вагомий вклад у боротьбу за незалежність, розбудову Української держави, підтримання міжнародного миру і безпеки, зміцнення міжнародного авторитету України; здійснили героїчний вчинок, звершення в ім'я Батьківщини; зробили значний особистий внесок у розвиток науки, освіти, культури та інших сфер суспільного життя. Зазначений перелік підстав щодо присвоєння об'єктам топоніміки імен фізичних осіб, згідно згаданого Закону, є вичерпний. Крім того, частиною шостою статті 3 зазначеного Закону визначено перелік імен (псевдонімів) фізичних осіб та назв, які заборонено присвоювати об'єктам топоніміки при присвоєнні цим об'єктам нових назв. Цей перелік включає: імена або псевдоніми осіб, які обіймали керівні посади у комуністичній партії (посаду секретаря районного комітету і вище), вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних або автономних радянських республік, працювали у радянських органах державної безпеки, назви СРСР, УРСР (УСРР), інших союзних радянських республік та похідні від них, а також назви, пов'язані з діяльністю комуністичної партії, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, переслідуванням учасників боротьби за незалежність України у XX столітті.

Особливе занепокоєння у громадськості викликають не тільки факти невиконання місцевими органами влади вимог Закону щодо демонтажу пам'яток та символів тоталітарного режиму в Україні, але і відтворення цієї символіки, заміни нею українських географічних назв, присвоєних об'єктам топоніміки у ході здійснення в державі політики декомунізації.

Водночас, подібні випадки мають місце і на тлі ігнорування місцевою владою відповідних законних вимог Українського інституту національної пам'яті (далі – УІНП), який відповідно до Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 року № 684, є центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу.

Серед іншого, до повноважень УІНП належить недопущення використання символів тоталітарних режимів в Україні.

Так, згідно з рішенням Верхньодніпровської міської ради Дніпропетровської області від 27.04.2016 року «Про благоустрій м. Верхньодніпровська» «Бюст В.В. Щербицькому» у м. Верхньодніпровську визнано невід'ємним елементом благоустрою площі імені В.В. Щербицького.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Коростенської міської ради Житомирської області від 02.11.2016 року «Про проведення реконструкції та переобладнання окремих пам'ятників та пам'ятних знаків у м. Коростені» було здійснено реконструкцію пам'ятників Щорсу М. О., Табукашвілі Л. М., пам'ятних знаків «Комсомольцям 20-х років», «Зачинателям Всеукраїнського страйку залізничників» та відповідно затверджено нові назви реконструйованих пам'ятників – «Учасникам Української революції початку ХХ століття».

У 2017 році у місті Горішні Плавні Полтавської області було прийняте рішення міської влади щодо виготовлення елементів (у вигляді літер С та М) для відновлення малої архітектурної форми (стели «КОМСОМОЛЬСЬК» на в'їзді до міста).

Так само, у березні 2017 року у селі Кубей Болградського району Одеської області пам'ятники В.І. Леніну та М.І. Калініну відреставрували замість того, щоб їх демонтувати. Для цього з сільського бюджету розпорядженням Кубейського сільського голови було виділено 50 тисяч гривень.

26.04.2017 року було ухвалене рішення Одеської міської ради щодо перейменування об'єктів топоніміки в м. Одеса. Серед інших, вказаним рішенням окремим топонімам Одеси були присвоєні імена А. Гайдара, Г. Жукова, В. Терешкової та ін.

18.10.2017 році згідно з рішенням Харківської міської ради на фасаді Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 127 імені Г. К. Жукова (за адресою: м. Харків, вул. Семінарська, 63-А) було встановлено меморіальну дошку «Легендарный полководец XX века Маршал Советского Союза Г. К. Жуков».

08.05.2019 року на сайті Харківської міської ради було зареєстровано дві петиції — щодо знесення намету «Все для перемоги» на Майдані Свободи та щодо повернення проспекту відомого українського правозахисника П.Г. Григоренка імені радянського маршала Г.К. Жукова. На підтримку обох петицій публічно виступив Харківський міський голова Г.А. Кернес. Петиція щодо проспекту набрала необхідні 5000 голосів приблизно за добу. 14.05.2019 року міська комісія з питань топоніміки та охорони історико-культурного середовища розглянула петицію з проханням повернути проспекту ім'я Г.К. Жукова і рекомендувала винести ініціативу на розгляд сесії міської ради.

Перелік подібних випадків можна продовжувати. Вони засвідчують небезпечну, з точки зору національної безпеки, тенденцію повернення українським географічним назвам назв, безпосередньо пов'язаних з радянським періодом історії та іменами очільників і провідників політики радянського тоталітарного режиму.

Разом з тим, вважаємо, що в умовах триваючої окупації частини території України та агресії Російської Федерації знесення намету «Все для перемоги» на майдані Свободи та повернення проспекту Петра Григоренка імені Георгія Жукова, проведення подібних «прорадянських» перейменувань не лише суперечить чинному законодавству, але і може викликати когнітивний дисонанс у громадськості, шкодитиме формуванню й утвердженню засад патріотизму та національної свідомості в українському суспільстві. Крім того, такі дії ініціаторів подібних дій можуть бути використаними в інформаційно-пропагандистській кампанії, що провадиться РФ у ході агресії проти України з метою формування у громадян України викривлених уявлень про «спільну історичну долю» українського народу як нібито лише «уламка» «розділеного російського народу — переможця фашизму у Великій Вітчизняній війні», а також в подальшому насаджуванні країною-агресором міфології про «Велику Вітчизняну війну», що може становити потенційну загрозу національній безпеці України.

З огляду на вищенаведене та на підставі статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України», просимо провести перевірку викладених у запиті фактів, у разі їх підтвердження вжити заходів з порушення в установленому порядку кримінальних проваджень за фактами поширення і публічного використання символіки комуністичного тоталітарного режиму та забезпечити притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності.

Про результати розгляду депутатського запиту просимо поінформувати у строки, встановлені законодавством.

З повагою

І.В. ГЕРАЩЕНКО (посв. № 073)

М.М. ІОНОВА (посв. № 087)